

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 Національного
університету цивільного захисту
України, доктору наук з державного
управління, професорці
Домбровській С.М.

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

завідувач кафедри соціальної роботи, управління та педагогіки Інституту
державного управління Чорноморського національного університету
імені Петра Могили доктора наук з державного управління, доцента

Палагнюк Юліани Вікторівни

на дисертаційну роботу Філіппової Вікторії Дмитрівни
«Формування та реалізація державної політики в галузі педагогічної освіти
України» подану до захисту в спеціалізовану вчену раду Д 64.707.03
Національного університету цивільного захисту України на здобуття наукового
ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 –
механізми державного управління

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження

В Україні йде бурхливий процес становлення нової системи освіти, зорієнтованої на особистість та входження до європейського і світового освітнього простору. Цей процес супроводжується суттєвими змінами в державній політиці в галузі освіти, в тому числі педагогічної. Відбувається зміна освітньої парадигми: пропонується інший зміст, інші підходи, інше нормативно-правове поле, інші відносини.

У цих складних умовах державна політика в галузі педагогічної освіти має базуватися на широкому колі сучасних (і минулих) інноваційних ідей, технологій, теорій і напрямків розвитку галузі педагогічної освіти. Ось чому доцільно запропонувати узагальнений погляд на одну з найважливіших проблем науки державного управління – державну політику в галузі педагогічної освіти.

Виходячи із цих позицій, подана дисертаційна робота В.Д.Філіппової значно посилює осмислення способів і шляхів модернізації процесу формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти, оскільки є системним дослідженням важливої наукової проблеми, що визначила новизну об'єкта дослідження, мету, завдання та характерні особливості висвітлення її основних наукових положень.

2. Зв'язок дисертаційного дослідження з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету в межах науково-дослідних робіт за темами: «Модернізація механізмів державного управління в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції України» (державний реєстраційний номер 0120U103303), «Механізми реалізації державної регіональної політики в сучасних умовах трансформації суспільного розвитку» (державний реєстраційний номер 0110U001836); «Удосконалення механізмів державного управління освітньою галуззю: інноваційна платформа формування інформаційно-комунікаційного середовища вищого навчального закладу (державний реєстраційний номер 0114U001001); «Механізми адаптації системи публічного управління в Україні відповідно до стандартів Європейського Союзу» (номер державної реєстрації 0115U000862).

Крім того, у дисертаційній роботі містяться результати наукових досліджень автора, отримані під час виконання науково-дослідних робіт Національної академії державного управління при Президентові України, а саме: «Розробка понятійно-категоріального апарату сфери освіти дорослих» (державний реєстраційний номер 0113U002453), результатом виконання якої стало укладення словникових статей; «Розробка Інтегрованого навчально-атестаційного комплексу (ІНАК) дисциплін магістерської програми спеціальності «Державне управління у сфері освіти» (державний реєстраційний номер 0114U002860), у межах якої дисертанткою з'ясовувався зміст і давалася характеристика державної політики в галузі педагогічної освіти; «Державне

управління в умовах інтеграції України до світового товариства: сценарні моделі розвитку суспільства» (державний реєстраційний номер 0112U002458), де внесок здобувачки полягає в дослідження специфіки й обґрунтуванні особливостей застосування сценарного підходу до формування та реалізації державної політики в Україні.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність

Основні наукові положення та висновки дисертаційної роботи базуються на аналізі узагальнених, систематизованих і опрацьованих автором фундаментальних робіт вітчизняних і зарубіжних учених та фахівців з питань державної політики, державного управління, нормативно-правових і законодавчих матеріалах, статистичній інформації, вибіркових даних діяльності органів державного управління.

Достовірність отриманих та викладених у дисертації наукових результатів посилюється використанням загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, залученням й аналітичним опрацюванням чинної законодавчої і нормативно-правової бази України у сфері державної політики та механізмів державного управління. Об'єктивність результатів та внесених пропозицій підтверджується логічною завершеністю і достатньою аргументованістю виконаної дисертаційної роботи, апробацією основних наукових положень на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Логічність структурної побудови змісту дисертації свідчить про високий професійний рівень дисертанта. Результати дослідження викладаються в певній послідовності відповідно до завдань і структурного подання дисертаційної роботи. Слід зазначити, що завдання дослідження, положення наукової новизни й висновки дисертації є логічно взаємопов'язаними. Розділи дисертації є завершеними, послідовно логічними, структурно цілісними, що зумовлює її достатню повноту й достовірність викладених положень. Автором уміло застосовується теоретико-методологічна підготовка для проведення

фундаментальних і прикладних досліджень та використання концептуальних підходів для забезпечення результативності державної політики в галузі педагогічної освіти.

Ознайомлення із змістом дисертації, публікаціями та авторефератом дає можливість стверджувати, що мету дослідження досягнуто відповідно до поставлених завдань. Результати проведених досліджень достатньо повно подаються у фахових публікаціях автора, їх апробовано в практичній діяльності органів державної влади та суб'єктів освітнього процесу. Наукові положення, висновки і пропозиції, сформовані дисертантом, є чітко і логічно викладеними, достатньо аргументованими та достовірними за рахунок глибокого аналізу основних теоретичних питань досліджуваної проблеми на основі множини наукових праць учених та особистих досліджень. Детальне вивчення автореферату підтвердило його відповідність основному змісту дисертації, що подається на захист.

4. Практична і наукова цінність основних положень, висновків та новизна дисертаційної роботи

Дисертаційна робота В.Д.Філіппової за своїм змістом, рівнем наукової новизни, систематизацією матеріалу, висновками та пропозиціями являє собою завершене і самостійно виконане наукове дослідження. Наукова новизна дисертаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти України. Практично всі наукові положення є аналітично обґрунтованими, серед яких заслуговують на особливу увагу ті, що автором досліджено вперше в науці державного управління, а саме:

- системно оформлено методологічні основи застосування Foresight-прогнозу розвитку галузі педагогічної освіти з позиції системного процесу, що пов'язаний з узгодженою експертною оцінкою стратегічних перспектив формування державної політики в галузі педагогічної освіти і який є основою для ухвалення рішень у середньо- і довгостроковій перспективі з урахуванням кількох можливих сценаріїв. Це активний прогноз розвитку галузі педагогічної

освіти, що містить елементи впливу на майбутнє з урахуванням ресурсів, які є й потрібні для розвитку.

– розроблено та науково обґрунтовано концептуальну модель механізму формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти, що являє собою триконтурну конструкцію, кожен контур якої підтримується певними механізмами державного управління. Умови реалізації запропонованої моделі державної політики забезпечують результативність розвитку галузі педагогічної освіти, правильно застосовані механізми державного управління розвитком галузі педагогічної освіти гарантують успішність державної політики, оперуючи актуальним станом системи педагогічної освіти, прийомами конструювання та оптимізації процесів її розвитку, принципами та особливостями раціонального застосування методів та важелів формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти;

– запропоновано альтернативні орієнтири державної політики в галузі педагогічної освіти в умовах глобалізації, які ґрунтуються на класифікованому комплексі модернізації державної політики в галузі педагогічної освіти як інструмента формування колективного розуму держави, що має протистояти її освітній деменції. Реалізація означеного концепту передбачає застосування ряду мір, які сприятимуть «інтелектуалізації» суспільства, що в сучасному світі стає однією з важливіших переваг держави на рівні глобальної конкуренції.

Досить вагомим науковим результатом є також обґрунтування змісту методологічних принципів формування та реалізації доказової державної політики в галузі педагогічної освіти, що ґрунтується на когнітивному моделюванні і передбачає потребу розроблення сценаріїв розвитку галузі педагогічної освіти та поєднання в межах однієї структурно-логічної системи формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти прогнозів, цільових комплексних програм і стратегічного планування. Заслуговує на увагу науковий підхід до визначення сутнісних характеристик системи педагогічної освіти як об'єкта державного регулювання, що розглядається як динамічна, варіативна, відкрита система, функціонування якої забезпечується державними і громадськими інститутами через завдання, що

умовно можна об'єднати в три групи: завдання, зумовлені інтересами особистості; завдання, пов'язані з інтересами суспільства; завдання, які відбивають інтереси держави.

Висновки та рекомендації, що сформульовані в роботі, відповідають її змісту і підтверджують наукову важливість проведеного дослідження.

Результати дисертаційного дослідження та пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правових основ соціального захисту педагогічних працівників взято до уваги Міністерством соціальної політики України. Розроблені концептуальні теоретичні і практичні положення, зосереджені на концепції формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти використано Департаментом освіти і науки, молоді та спорту Херсонської обласної державної адміністрації, Департаментом освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, Харківською обласною державною адміністрацією, Херсонською обласною державною адміністрацією.

Теоретичні положення дисертації використано в навчальному процесі Херсонського національного технічного університету; Чорноморського національного університету ім. Петра Могили; Чернівецького регіонального центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організації; КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».

5. Структура, зміст, оцінка мови і відповідність дисертаційної роботи визначеній спеціальності

Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, що складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Сукупний обсяг дисертації становить 466 сторінок, з яких 377 сторінок основного тексту. Робота містить 33 рисунки, 8 таблиць і додатки на 30 сторінках. Список використаних джерел налічує 506 найменувань.

Дисертацію виконано діловою українською мовою. Сформовані положення викладено в логічній послідовності, робота характеризується

цілісністю. За своїм фаховим спрямуванням дисертаційна робота відповідає переліку напрямів дослідження спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

6. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових виданнях

Основні положення і результати дисертаційної роботи пройшли апробацію, підтверджену публікаціями автора (71 наукова праця, серед інших: 1 – одноосібна монографія, 3 – колективні монографії, 2 – словники, 28 – статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, 7 – статті у наукових періодичних виданнях інших держав (з яких 2 індексуються в Scopus, 1 - у WoS)) та виступами на науково-практичних конференціях (30 тез доповідей на конференціях). Характер публікацій і зміст наукових праць відповідають встановленим вимогам МОН України до публікації основного змісту дисертаційної роботи на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Оцінюючи позитивно змістовність викладених результатів дослідження, обґрунтованість і достовірність висновків і внесених пропозицій, виникає потреба вказати на деякі зауваження та дискусійні положення:

1. У Розділі 2 досліджуючи становлення і розвиток державної політики в галузі педагогічної освіти України, дисертантка, водночас, не дає окремої характеристики переваг та недоліків національного законодавства з питань правового регулювання досліджуваного питання.

2. У Розділі 3 дисертантка проводить аналіз стану державного регулювання галузі педагогічної освіти в Україні та світі. Втім ми вважаємо, що дисертаційну роботу в п.3.1. доцільно було б підсилити найновішими фактами та цифрами, навести планові та фактичні суми фінансування закладів педагогічної освіти України, розробити детальний аналіз освітніх програм протягом останніх кількох років.

3. З тексту п.3.2. дисертаційного дослідження залишається недостатньо зрозумілим результати проведеного аналізу державного регулювання галузі педагогічної освіти. На нашу думку, варто було б більш комплексно обґрунтувати позитивні і негативні процеси трансформації державної політики в галузі педагогічної освіти на сучасному етапі реформування.

4. У п.5.2 дисертаційного дослідження авторка, виходячи з логіки запропонованої концептуальної моделі, зазначає що мають в себе включати механізми реалізації та інструментарій оцінки ефективності політики, які є невід'ємною організаційно-функціональною ланкою в реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти. При цьому дисертантка не розкриває детально кожен складову, що на нашу думку, дозволило б більш раціонально застосовувати методи та важелі формування та реалізації державної політики в галузі педагогічної освіти в умовах реформи в освітній галузі.

5. У п.5.3. дисертаційного дослідження дисертантка пропонує альтернативні орієнтири державної політики в галузі педагогічної освіти в умовах глобалізації. Однак, пропозиції авторки щодо розгортання державно-громадської програми «Освіта майбутнього», метою якої є формування нового типу педагога здатного працювати на вимогу глобального суспільства залишаються, на нашу думку, недостатньо розкритими.

Проте зазначені зауваження не впливають на загалом високий науково-теоретичний рівень та загальну позитивну оцінку виконаної дисертаційної роботи, а також не знижують наукову та практичну цінність отриманих результатів.

8. Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів

Дисертаційна робота здобувача наукового ступеня доктора наук з державного управління Філіппової Вікторії Дмитрівни «Формування та реалізація державної політики в галузі педагогічної освіти України» повністю відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління,

є завершеною, самостійною і актуальною працею в галузі науки державного управління. Робота відзначається науковою новизною та практичною значущістю, базується на використанні сучасних методів проведення наукових досліджень, містить власні розробки автора.

Основні положення проведеного дисертаційного дослідження знайшли своє відбиття в опублікованих наукових працях. Зміст і структура автореферату повністю розкриває базові положення, висновки та пропозиції, що наведені в дисертації. Подані в авторефераті пункти наукової новизни дослідження віднаходять своє віддзеркалення в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота за науковим і методичним рівнем, змістом та оформленням, практичною цінністю сформульованих положень і висновків відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України до докторських дисертацій, пп. 9, 10, 11 та 12 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 із змінами та доповненнями, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 656 та від 30 грудня 2015 р. № 1159, а її автор, Філіппова Вікторія Дмитрівна, заслуговує присудження наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри соціальної роботи,
управління і педагогіки
Інституту державного управління
Чорноморського національного університету
імені Петра Могили, доктор
наук з державного управління, доцент

Ю. В. Палагнюк

Підпис Ю. В. Палагнюк засвідчую:

/ Начальник відділу кадрів

«05» 11 2020 р.

